Valtakunnanvoudin kanslia 21.9.2026 UOL/2344/2026

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027

Asiantuntijalausunto

Hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027 todetaan pyydettynä lausuntona ulosottotoimen osalta kunnioittaen seuraavaa.

Ulosottotoimen tilannekuva pääpiirteissään

Ennusteen mukaan lähes 570 000 henkilöä ja noin 56 000 juridista tahoa tulee olemaan vuonna 2026 ulosoton velallisena. Tämä tarkoittaa vuodessa pienen kaupungin asukasmäärän suuruista eli noin 17 000 velallisen lisäystä.

Ulosottomenettelyssä on 2026 myyty ulosottoon joutuneiden kansalaisten ja yritysten asuntoja ja kiinteistöjä enemmän kuin koskaan 2000 luvulla. Uusia kohteita tulee jonoon huomattavasti nopeammin kuin ehditään myydä. Myyntiä odottaa tällä hetkellä yli 13 700 kohdetta. Velallisten ja velkojien oikeusturva uhkaa merkittävästi vaarantua myyntiaikojen kasvaessa. Ajallaan etenevä realisointi auttaa velallisia hoitamaan velkojaan ja samalla kerryttää velkojille, kuten valtiolle lisätuloja.

Häätöjen määrä on lisääntynyt merkittävästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vuonna 2025 häätöhakemuksia oli 9395 kappaletta ja kuluvana vuonna määrä on edelleen kasvava. Häätöjen asianmukainen ja velallisten oikeusturvasta huolta pitävä toteuttaminen vaatii paljon henkilötyötä.

Ulosottolaitos panee täytäntöön EU:n henkilö- ja yhteisöpakotteet. Ulosottolaitoksessa toiminnosta vastaa erityistäytäntöönpanon toimintayksikkö. Pakotteiden täytäntöönpano on vaatinut yli kymmenen henkilötyövuoden työpanoksen, joka on osittain ollut pois yksikön varsinaisesta työstä, kuten harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnasta.

Ulosoton tietojärjestelmän ylläpito- ja kehittämistoiminnan kilpailutetaan vuoden 2026 aikana. Ulosottolaitoksen on valmistauduttava siihen, että järjestelmää noin 25 vuotta toimittanut yritys voi vaihtua. Järjestelmäosaamista kasvatetaan Ulosottolaitoksessa ja Oikeusrekisterikeskuksessa, jotta muutoksen riskit ja kulut voidaan hallita. Tämä lisää kustannuksia kehyskaudella, mutta tulee pienentämään kustannuksia pidemmällä aikavälillä.

Talousarvio vuodelle 2027

Esitykseen kirjatut yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet, toiminnalliset tulostavoitteet ja keskeisimmät toimenpiteet ovat oikeat ja hyväksyttävät. Ulosottotoimen osalta rahoitus on kuitenkin hyvin haasteellinen.

Alla joitakin tarkennuksia yleiskuvaan.

Asuntomarkkinoiden tilanne kärjistyy ulosottomenettelyssä

Suomessa asuntojen hinnat ovat laskeneet yhtäjaksoisesti vuodesta 2022. Hintojen lasku on jatkunut pitempään kuin 90-luvun alussa. Lisäksi markkinat ovat polarisoituneet. Pankit eivät hyväksy vakuudeksi asuntoja tai kiinteistöjä, joiden sijainti, ikä tai korjaustarve eivät täytä heidän kriteereitään. Näissä kohteissa ostajina voivat toimia vain tahot, joilla kauppasumma on valmiina, joka edelleen laskee hintatasoa.

Ulosottolaitos myy kohteita tällä hetkellä enemmän kuin nykymenettelyn aikana koskaan, tästä huolimatta myyntiä odottaa tällä hetkellä yli 13 700 huoneistoa tai kiinteistöä. Määrä jatkaa kasvuaan. Kohteet ovat alueilla, joissa kohteiden hinnat ovat muutonkin painuneet erittäin alhaiselle tasolle, jolloin kohteita ei lopulta pitkänkään myyntiajan jälkeen saada hyväksyttävällä hinnalla realisoitua. Kiinteistöjen ja huoneistojen realisointi tarkoittaa puuttumista kansalaisten perusoikeuksiin ja siihen tarvitaan huomattavan paljon asiantuntijatyötä, jota ei voi automatisoida. Kasvavista realisointimääristä selviytyminen asianosaisten oikeuksien kannalta kohtuullisessa ajassa vaatisi Ulosottolaitokselle lisää resursseja.

Ulosottolaitos haluaa tuoda esiin, että keskimääräisillä kauppahinnoilla arvioituna myyntiä odottavien huoneistojen ja kiinteistöjen kokonaisarvo on noin puoli miljardia euroa. Myyntiä odottava omaisuus tarkoittaa niiden omistajille maksujen edelleen viivästymistä ja samalla hakijoille, kuten valtiolle edelleen viivästyviä saatavien maksuja.

Ulosottolaitos on merkittävä toimija EU:n Venäjän vastaisten pakotteiden toteutumisessa

Ulosottolaitos panee täytäntöön EU:n henkilö- ja yhteisöpakotteet. Pakotteet työllistävät Ulosottolaitosta huomattavasti. Erityis-täytäntöönpanon yksikön 58 henkilötyövuodesta yli kymmenen toimii tällä hetkellä pakotteisiin liittyvässä tutkinnassa.

Pakotteiden hoitamisen kustannukset on katettu ns. normaalin toiminnan rahoituksesta. Vuodelle 2027 pakotetoiminnan rahoitustarpeeksi on arvioitu n. 1,46 miljoonaa euroa.

Ulosottolaitoksen erityistäytäntöönpanoyksikön toiminnalla on merkittävä rooli harmaan talouden torjunnassa ja rikosvastuun toteuttamisessa, kuten muun muassa rikoshyödyn takaisin ottamisessa. Venäjä vastaisten pakotetehtävien myötä erityistäytäntöönpanon resursseista huomattava

osa on poissa normaalista toimintayksikön työstä. Tämä on vaikuttanut laskevasti toiminnan tuloksellisuuteen. Pakotehtävien arvioidaan jatkuvan vielä pitkään.

Toimipaikkaverkosto

Ulosottolaitoksen toimipaikkaverkoston verkostoa on pienennetty 1.7.2025 voimaan tulleen toimipakkoja koskevan asetuksen mukaisesti, siten kuin vuokrasopimukset ovat olleet irtisanottavissa. Lakkautettujen toimipaikkojen lisäksi säätöjä on saatu lisäämällä tilatehokkuutta. Säästöt on jo huomioitu Ulosottolaitoksen rahoituksessa täysimääräisinä, eli ne eivät tuo väljyyttä rahoitustilanteeseen.

Digitalisaatio ja sähköinen asiointi

Ulosoton asiakkaita, sekä hakijoita että velallisia, palvellaan pääosin sähköisten palveluväylien kautta. Samalla myös henkilökohtainen asiointi puhelimitse, sähköpostilla, kirjeitse tai toimipaikoissa on edelleen mahdollista. Ulosotto on ollut valtionhallinnossa edelläkävijä digitaalisen viranomaisviestinnän kehittämisessä. Vaikka pääosa viestinnästä tapahtuukin sähköisesti, ulosottomenettelyyn ja ulosoton velallisasiakkaisiin liittyvää viestintää tapahtuu edelleen perinteisen postin välityksellä.

Postikulut ovat olleet merkittävä Ulosottolaitoksen kuluerä. Lähtevän kirjepostin määrää on pystytty vähentämään vuodesta 2024 arviolta 63 %. Samalla aikavälillä Posti on korottanut yksikkökustannuksia noin 58 %. Euromääräisesti säästöä tulee noin 1,9 miljoonaa euroa. Digi-ensin hankkeen arvioitiin tuovan Ulosottolaitoksen rahoitukseen noin 3 miljoonan euron säästöt, joka on jo otettu rahoituksessa huomioon. Postin hintojen toistuvat korotukset leikkaavat todellista säästöä, joten hyvin sujuneesta postitusmäärien vähenemisestä huolimatta todellinen säästö jää pienemmäksi ja näin ollen kehykseen laskettu säästö ei tule toteutumaan.

Työtuomioistuimen ratkaisu virkaehtosopimuksen soveltamisasiassa

Ulosottoylitarkastajien palkkauksesta on 1.5.2021 tullut voimaan tarkentava virkaehtosopimus. Työtuomioistuin on tuomiossaan (19.12.2025, H63/2025) katsonut, että tarkentava virkaehtosopimus on tietyiltä osin pätemätön. Tuomion mukaan kantajat, ovat takautuvasti 1.5.2021 lukien oikeutettuja tarkentavan virkaehtosopimuksen mukaisiin palkkaturvaluontoisiin palkanosiin ja niille laskettaviin lainmukaisiin viivästyskorkoihin. Samalla tuomio tarkoitti henkilöstön yhdenmukaisen kohtelun takia sitä, että Ulosottolaitoksen tuli huomioida tuomion vaikutukset myös niiden virkamiestensä, jotka ovat kantajiin rinnastettavassa asemassa ja maksettava palkkaturvaluontoiset palkanosat takautuvasti ja viivästyskorkoineen myös heille.

Takautuvasti vuonna 2026 maksettujen palkanosien sekä vuoden 2026 korotusten yhteissumma lainmukaisine viivästyskorkoineen oli noin 6,56 miljoonaa euroa. Ulosottolaitokselle on myönnetty näitä varten lisärahoitusta hieman alle 4,1 miljoonaa euroa, joten noin 2,48 miljoonaa euroa on jäänyt katettavaksi Ulosottolaitoksen varsinaisista toimintamenomäärärahoista. Takautuvasti maksettujen palkkojen lisäksi työtuomioistuimen tuomio tarkoittaa Ulosottolaitoksen palkkakustannusten nousua vuositasolla noin 1 miljoonalla eurolla.

Ulosottolaitoksen merkitys yhteiskunnalle ja julkishallinnon rahoitukselle

Ulosottolaitoksen rahoitus on ollut pitkään rakenteellisesti alijäämäinen. Vuoden 2022 oikeudenhoidon selonteon lisärahoitus on käytännössä kompensoinut aiempia leikkauksia eikä lisännyt toimintakykyä. Ulosottolaitos on kuitenkin onnistunut parantamaan tuottavuuttaan, lyhentämään käsittelyaikojaan ja kasvattamaan perintätulostaan, mutta samalla sen työmäärä on kasvanut huomattavasti nopeammin kuin resurssit.

Toimintaympäristön muutosten vuoksi velallisten määrä ja asioiden hoitamiseen kohdistuva työmäärä ovat kasvaneet merkittävästi. Samalla

vaativat tehtävät (realisoinnit, häätötoimitukset, pakotteet ja ulosoton välttelyn torjunta) ovat lisääntyneet voimakkaasti. Nykyinen rahoitus ei enää riitä ylläpitämään saavutettua suorituskykyä ilman lisärahoitusta. Tekemättä jääneet tai viivästyneet tehtävät aiheuttavat vahinkoa velallisille ja velkojille.

Ulosottolaitoksen perintätuloksesta kertyy yhteiskunnalle vuosittain veroina, muina julkisoikeudellisina asioina ja sakkoina noin 350–400 miljoonaa euroa, joka vastaa noin 39 % perimistuloksesta.

Ulosottolaitos kerää toiminnastaan lailla säädettyjä ulosottomaksuja. Maksullisen toiminnan tuotot vuonna 2026 olivat 99,5 miljoonaa euroa. Tämä vastaa yli 80 % Ulosottolaitoksen kaikista toimintamenoista.

Veikko Minkkinen
valtakunnanvouti

Digitaalinen PDF-allekirjoitus / Digital PDF-signatur
Veikko Minkkinen
Valtakunnanvouti
Ulosottolaitos
veikko.minkkinen@oikeus.fi
Asian tunnus / Ärende-ID: UOL/2344/2026
Asiakirjan tunnus / Dokument-ID: UOL-AK-2026-10487
21.09.2026 11:38:06